

Adam Mickiewicz (1798-1855):

Óda az ifjúsághoz

S régi formák összeomlanak

Schiller

Se szívük nincs, se lelkük - csontvázak népe ez!
Ó ifjúság! Nyújtsd nékem szárnyadat,
Felszállani e holt világ fölött
Oda, hol Éden kertje lengedez,
És a rajongás csodákig ragad,
S remegve bont új s új virágokat,
S csokrot a remény hús aranya köt!
Kinek szemén hályogot vont a kor,
Ráncos homlokkal boruljon a földre,
És pillantson szét olyan kicsi körbe,
Mely tompult szemein még behatol.

Ó ifjúság, te röppenj fel az égi,
Röppenj, suhanj s míg táguló szemed
A milliók dús teljét méri meg,
Járd át a létet, végestelen-végig.

Tekints le, hol az örök-árnyú köd
Ül a tunyaság mocsara fölött:
A föld az!
Nézd, hol a holt vizek dagálya nő,
Páncélos hulló bukkan most elő,
Hajó, hajós, kormányos egymaga,
Száz apróbb hullót hajszol, ver tova,
Kibukkan, aztán újra mélybe hull,
De habhoz ő, s hab hozzá nem simul,
S mint buborék, egy sziklán szerte freccsen,
Élte és holta egyként ismeretlen:
Ezek az önzők!
Ó ifjúság! Tenéked méz az élet,
De csak ha mézét mással oszthatod, -
S a bús szívet örömmel itatod,
Ha arany szálak kötik össze véled!

Barátaim, boldog fiatalok,
Enyéim vagytok, tietek vagyok,
Együtt-erősek, forrón-okosak,
Öleljétek hát barátotokat!
Boldog az is, ki elhullott a végső
Diadalban, s halott
Teteme másnak a magasba lépcső.
Barátaim, boldog fiatalok!
S habár iszapos, meredek az út,
Erő s gyöngeség védi a kaput.
Erőnek válaszoljon az erő,
Gyöngeség ellen ifjan törj elő!

Ki hidrát gyilkol a bölcső ölén,
Az ifjan már a kentaurt fojtja meg,
Pokolba tör s az égi bolt ívén
Gyűjt homlokára büszke fényeket!
Azt akard, amit el sem ér a szem,
Zúzd el, amitől megtorpan az ész!
Ó ifjúság, te szárnyalj sebesen,
Óriás sasként messze odafenn,
Legyen a karod, mint a villám,
Lesújtó égi vész!

Vessük a vállunk hős testvéri láncba,
A földgolyó deréköve vagyunk!
Egy roppant góccá forrjon ezer elménk,
Egyetlen góccá forradjon agyunk!

Előre, föld, rendülj ki záraidból!
Új-új utakra dobbanj!
Hányd el penészes,, ósdi kérgedet,
És légy olyan, mint voltál őskorodban!

Mint a zúr és sötétség káoszában,
Hol forrongtak a küzdő elemek,
És szólt az Úr: Légy! - s egyetlen szavában
A dogok rendje nőtt az űr felett -
Viharok zúgtak, gomolygott a mély,
S kék csillagfényben villódzott az éj -
Köztünk vak zúre egyre tart az éjnek,
Az elemek vad háborúban állnak,
De ím a szeretet lángjai szállnak,
S a káoszból felcsap a tiszta lélek!
Ifjak ereje nemzi fényes arcát,
S a barátság örök kapcsai tartják.
S az érzéketlen jéglap meghasad,
A babonát fényesség futja el.
Üdv, szép Szabadság hajnalcsillaga.
Nyomodban a megváltás sugárzó napja kel!

(Ford.: Kardos László)

Mickiewicz, Adam (1898-1855) a modern lengyel líra első óriása. Értelmiségi sorban élő kismemesi családból származott, apja ügyvéd volt. A litvániai Nowogródekban, szülővárosában tanult, majd a vilnai egyetemre járt, 1815-16-ban a matematika-természettudományi kar, 1816-19 között az irodalmi-művészeti szak előadásait hallgatta. Alapító tagja volt a vilnai haladó szellemű ifjak felvilágosult racionalizmust hirdető önképzőkör szerű csoportjának, a Filomaták Társaságának. 1819-től 1923-ig Kownóban (Kaunas) volt tanár. Ott ismerkedett meg Maria Wereszczakównával; a boldogtalan és reménytelen szerelem (a lány férjhez ment egy birtokoshoz) végigkísérte egész életét (Maryla-versek). 1822-ben adta ki a Költemények első kötetét, melynek előszava - A romantikus költészetről - s a kötet balladái, románcai az új irányzat, a romantika első áttörését jelentik a lengyel irodalomban. 1823-ban a filomaták elleni perben elítélték, s kötelezték, hogy Oroszországban telepedjék le. Pétervárott, majd délen, Odesszában megismerkedett az orosz dekabristákkal, barátságot kötött Puskinnal, szemlélete forradalmibbá vált. Oroszországban zseniális költőnek tartották, míg a varsói klasszicisták dühödten támadták. 1826-ban jelentek meg a Szonettek, melyekben a forma klasszikus

zártsága sajátos kontrasztban áll az érzelmek romantikus áradásával. Végre 1829-ben elhagyhatta Oroszországot; Németországba, Olaszországba, majd Svájcba ment. Az 1830-as felkelés hírére sietett haza, de már csak annak bukása után érkezett. Innen Drezdába, majd Párizsba ment, s bekapcsolódott az emigráció munkájába, szerkesztette a *Pielgrzym Polski* (Lengyel Zarándok) c. folyóiratot. 1832-es "forradalmi kereszténységet" s lengyel messianizmust hirdető, a Biblia stílusában megírt brosurája, a *Lengyel nemzet és a lengyel zarándokság* könyve révén európai hírnévre tett szert. 1832-34-ben keletkezett a *Pan Tadeusz*, a lengyel nemesi élet enciklopédiája. 1835-től nem sokat írt, csak posztumusz kiadásban megjelent versei közül kiemelkednek az ún. lausanne-i költemények. 1839-40-ben Lausanne-ban volt a latin irodalom egyetemi tanára, majd 1841 és 1844 között Párizsban a Collège de France-ban a szláv irodalmak professzora. 1841-től 1847-ig tartott kapcsolata A. Towianskival, aki sajátos misztikus tant hirdetett, mely alapul szolgált Mickiewicz messianizmusának. Közben megnősült, de házassága nem jól sikerült: feleségét, Celina Szymanowskát 1841-től idegstanatóriumban kellett kezeltetnie. 1848-ban a költő Rómában szervezte az Ausztria ellen küzdő olaszok oldalán a lengyel légiót, majd Párizsba visszatérve, a Tribune des Peuples nemzetközi forradalmi újságot szerkesztette. 1855-ben, a krími háború idején Törökországba utazott, hogy a gyűlölt cári rendszer ellen ott szervezze meg a lengyel légiót. Kolerajárvány áldozata lett Konstantinápolyban.
(Forrás: Lengyel költők antológiája, Kozmosz könyvek, 1969.)